

ŽOLÍK

LUDOVÍT FILAN

5437

60/61

DIVADLO PETRA BEZRUČE - OSTRAVA

L. FILAN

REŽIE JAN KAČER

ŽOLÍK

HRA O DÁVNÝCH I NEDÁVNÝCH LIDSKÝCH STAROSTECH

Přeložil: Kamil Bednář

Hudba: Miroslav Zeman

OSOBY A OBSAZENÍ

Helena Kimáková	Štěpánka Ranošová
Soňa	Jiřina Třebická
Gustav	Václav Martinec
Martin Dobřík	Milan Koutný
Klára	N. Divišková - A. Tománková
Dr. Arnošt Sochor	Bohuš Václav
Bětka	Soňa Šimberová
Holčiková	A. Tománková - N. Divišková
Tanečnice	Marie Pohludková

Svítlí: J. Rezáč s kol. ● Stavby: J. Drda s kol. ● Výroba dekorací: F. Magiera s kol. ● Výroba kostýmů: B. Smetanová s kol. ● Výroba vlasenek: M. Kuthanová s kol. ● Text sleduje M. Pohludková

Představení řídí Miroslav Kouřil

Premiéra 4. března 1961

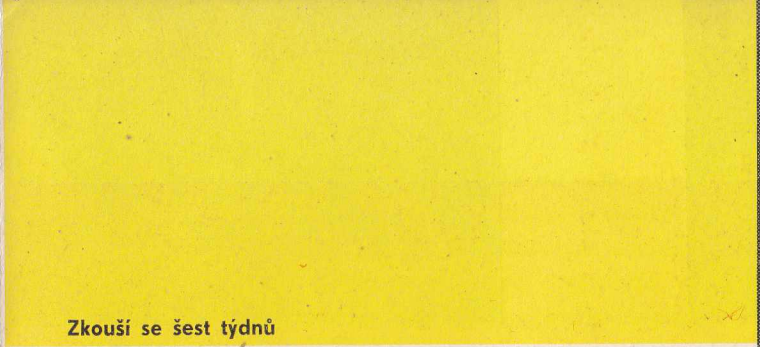
VÝPRAVA OTAKAR SCHINDLER

Ono se to nezdá, ale věřte mi, že najít tu správnou hru je zatraceně těžká věc. Víte takovou, kterou by soubor přijal s pochvalným mručením, o níž se režiséři jen perou a o které jde po divadle pověst, že je to tedy senzace, že je to konečně „to drámo“. Někdy mi tak připadá, že je to práce vhodná pouze pro muže ztvrdlé polárními vichřicemi, nebo pro statečné lovce tygrů, ne-li pro samotného hrdinného kapitána Korkorána. A snad i ti lovci tygrů to mají lepší. Po přestálých nebezpečích se mohou dát vyfotografovat s kořistí u nohou. Ale dejte se vyfotografovat s uloveným autorem. To je vyloučeno, protože by to působilo nepříznivě na další příliv dramatických textů. ● A někdy si připadám jako potápěč. To od té doby, co jsem viděl ten film o kapitánu Artovi, který hledá na mořském dně vraky španělských korábů, aby vylovil z jejich útroby skrytý poklad. ● Sotva si chvíli zdřímnu někde v rychlíku, už sleduji očima vybělenýma větry všech oceánů mírně zvlněnou mořskou pláň. Jak spatřím sebe nepatrnější stín, jenž by mohl signalizovat, že pod hladinou je ukrytý vrak s pokladem, pečlivě si toto místo vryji do paměti a ujíždím dál, bez sebemenší stopy vzrušení v kamenné tváři. („Nemáš tušení, kde by se dala objevit nějaká hra, která by stála za řeč,“ ptají se přátelé? „Ani zdání,“ odpovídám. „Dramatici vyhnuli. Vždyť víš sám.“ „Tak, tak,“ přitakávají kolegové z ostatních divadel.) Je třeba odlákat pozornost konkurenčních lodí, vždy připravených oloupit vás i o ten stín objevu. („Že nám ta spolupráce ale klope,“ říká se na shromážděních všech dramaturgů. „Dávno jsou pryč doby, kdy mezi divadly zuřily konkurenční boje a dramaturgové si své objevy nechávali jen pro sebe.“) A po této vzrušující ouvertuře začne teprve to pravé bojové napětí. ● Největší překážkou ve spolupráci s autory je skutečnost, že všichni mají na svoje dílo ustálený názor, a to většinou pozitivní. Pod klidnou hladinou šumící společenské konverzace vykřikuje autorovo nitro: „Tohodle chlapa mi byl čert dlužen. Proč se pořád rýpá v mém výborném dialogu? Určitě všechno pokazí.“ A dramaturg, který právě prohodil sérii lichotivých vtípů v duchu nevraživě vrčí: „Už to zase vidím, že budu muset tuhle hru z gruntu předělat. Kdyby alespoň nevzdoroval. Jenom tím zdržuje.“ A nit rozhovoru se klidně odvíjí dál. Ale někdy bouře zuřící pod hladinou vyvěre na povrch a autor začne najednou křičet: „Tak proč si ty hry sakra nepíšete sám, když všechno tak dobře víte.“ A to je zlá rána, která vyrazí člověku dech a je třeba co nejrychlejšími tempy vyplout na hladinu. Hlavou při tom narazíte

A tady už se začíná zkoušet

Zkouší se šest týdnů

na šedou realitu sousedova kufru, ale člověk je rád, že už sen skončil a že to byl jenom sen. Jednak vás už nemůže sežrat žádný žralok, a pak si představte, kdyby tyhle moje úvahy autoři znali. To bych pak musel pověsit dramaturgii na hřebík a vrhnout se na vlastní dramatickou tvorbu. A představte si dále, že by mi potom začal do mé práce štourat nějaký omezený dramaturg. Uznejte sami, to je hrozná představa.

Dramaturg

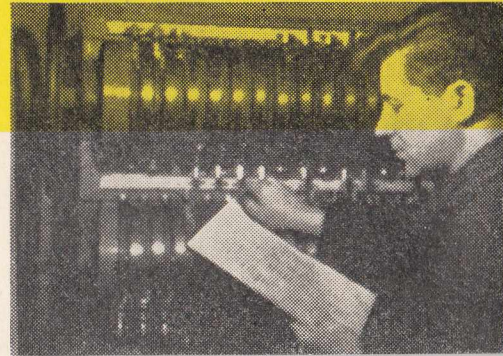

Před zahájením zkoušek se sešel štáb představení. (Režisér Jan Kačer, výtvarník Otakar Schindler a dramaturg Zdeněk Hedbávný.) Diskutuje se o výtvarných návrzích scény a kostýmů.

A zatím co herci zkoušejí, mění ostatní pracovníci divadla výtvarníkovy návrhy v dekorace, kostýmy a scénické osvětlení.

POZDRAV Z BRATISLAVY

Písať list neznámemu človeku je složitý, lebo má neznámu tvár a neznáme radosti a neznáme lásky a neznáme nádeje. Písať list neznámemu obecenstvu je ešte zložitejšie, lebo okrem neznámej tváre, radosti, lásky a nádeje môže vás ešte upodozrievať z toho, že od neho niečo chce. Ak som sa predsa len odvážil napísať tieto riadky, nie je to ani tak vec odvahy ako skôr zvyku, pochádzajúceho z novinárskeho povolania, písať v každej vhodnej i nevhodnej príležitosti, ľuďom konkrétnym i celkom neznámym. ● Ale nie len v tom sú korene mojej trúfalosti. Nazdávam sa totiž, že si s návštevníkmi Divadla Petra Bezruče predsa len nebudeme celkom cudzí. Nejde o konvenčné slová. Myslím si to úprimne. Veď žijeme v jednej krajine, v jednej dobe a na jednej zemi a už to je dosť preto, aby sme mali spoločné lásky i trápenia, spoločné obavy i nádeje. ● O týchto veciach, osobitne však o tom, ako dnes žiť, ako skutkami naplňať mravné ideály socializmu, napísal som svoju prvú hru – Žolík. Možno v nej ľudia za právo čestne prejsť životom ešte privysoko platia. Je to v tom, – prepáčte mi vzletný výraz – že hlavu už máme vo hviezdach a nohy sa brodia bahnom včerejšieho sveta. Ale, myslím si, že tak ako socializmus u nás nemôže byť bez vášho železa, ocele a uhlia, nemôže byť ani bez svätých tvrdohlavcov, ktorí ukazujú cestu z bahna ku hviezdám, ktorí sú nositeľmi novej socialistickej etiky. ● Budem rád, vážení priatelia, keď so Žolíkom budete

súhlasit, budem rád, keď budete protestovať, hrôza sa ma chytá iba z pomyslenia, že sa budete nudiť. V tom je však nebezpečenstvo pre všetkých „moralizátorov“, počnúc našou starou mamou a končiac súčasným dramatikom. ● A aby som, záverom, predsa len nenarušil tradíciu, že listy neznámym ľuďom sa píšú zvyčajne preto, že od nich niečo chceme, prosím vás: zatlieskajte po predstavení vedeniu Divadla Petra Bezruče, jeho dramaturgii a celému umeleckému kolektívu za to, že sa nebáli uviesť hru neznámeho začínajúceho autora, so všetkým rizikom, ktoré z toho vyplýva. Váš potlesk bude mať ešte jednu výhodu. Kritika bude môcť napísať: na premiére 25. februára bolo v Divadle Petra Bezruče na netalentovanej hre – talentované obecnstvo.

Ludovít Filan

ŠTĚPÁNKA RANOŠOVÁ

Představitelkou Heleny Kimákové, titulní role Filanova Žolika, je Štěpánka Ranošová. Naši diváci ji dobře znají, protože za těch patnáct let, co pracuje u divadla, vytvořila na naší scéně řadu zajímavých postav. Už je to opravdu patnáct let, co Štěpánka studovala svoji první roli. Divadlo Petra Bezruče hrálo tenkrát výhradně pro děti, a tak v jejím hereckém repertoáru najdete nejen mnoho postav princezen, ale třeba i zlobivou lžici. ● S plynoucími roky se její herecká práce měnila a měnily se i názory na divadlo. Dospělejší mládež viděla její Zoju Kosmoděmjanskou nebo Haničku z Jiráskovy Lucerny. A v posledních dvou sezónách začali do našeho divadla chodit pravidelně i dospělí diváci. Ti zase znají Štěpánčinu Naseredinku z Kainarovy hry, nebo si jistě vzpomenou na tvrdohlavou mlynářku z Tvrdohlavé ženy Tylovy. V poslední době nejvíce zaujala ostře charakterizovanou Moskalenkovou z dramatisace Kuzněcovy Legendy o řece a citlivou Stellou z Williamsovy Tramvaje do stanice Touha. ● V dnešním představení hraje Štěpánka Ranošová Helenu Kimákovou, ženu, která zavrhne osobní štěstí, které by bylo třeba vykoupit podvodem. ● Když se zeptáte Štěpánky Ranošové na tuto roli, řekne vám: „Mám Helenu ráda. Víte, ona na první pohled to není žádná hrdinka. Ale její myšlenky a morálka o mnoho předběhla většinu dnešních lidí. Zdá se mi, že její čistota a poctivost z ní hrdinku dělá i v tom všedním životě.“ Helena správně říká: „Přimhouříš oči jednou, dvakrát a najednou žiješ život s prázdnou duší. Jíš, oblékáš se, pracuješ, žiješ a z čista jasna začneš uvnitř hnit.“ ● To je pěkně řečeno, vidíte? Myslím si, že mohu za všechny diváky poděkovat Štěpánce Ranošové za její dosavadní práci a popřát jí do budoucna mnoho nových zajímavých rolí.

LUDOVÍT
FILAN
LUDOVÍT
FILAN

žolík žolík žolík žolík žolík žolík žolík
žolík žolík žolík žolík žolík žo
žolík žolík žolík žolík žolík žolík žolík
lík žolík žolík žolík žolík žolík
žolík žolík žolík žolík žolík žolík žolík
žolík žolík žolík žolík žolík žo
žolík žolík žolík žolík žolík žolík žolík